

Nr 182.

Av herr **Pettersson** i Södertälje, med förslag till lag om reglering av bostadshyror.

Det synes nu vara ställt utom allt tvivel, att den brist på bostäder som sedan ett år rått i flera av våra städer kommer att stegras till verklig bostadsnöd. Det kan också förutses, att detta läge av många hyresvärdar kommer att utnyttjas till en högst betydande hyresstegring. Av den i Stockholm utgivna hyreslistan framgår, att lediga lägenheter knappast stå att anskaffa och i pressen har meddelats, att för moderna lägenheter med värme, som nu uthyras till den stundande hösten, begäres 150 à 200 kronor mera *per rum* än förut. För rum med hypermodern inredning begäres nu lägst 650 kronor per år mot 450 à 500 kronor för två år sedan, för rum, som 1915 kostade 600 à 650 kronor, begäres 800 kronor.¹ Sannolikt komma även rum av enklare beskaffenhet att i många fall utsättas för en proportionell eller än större ökning. Vi stå inför en hyresstegring av vida allvarligare natur än den, som inträffade förra året.

Alldeles oavsett de åtgärder, som kunna vidtagas för att stimulera byggnadsverksamheten, blir det därför en uppgift av den största betydelse för statsmakterna och kommunerna att söka ingripa mot sådan hyresstegring, som kan anses oskälig.

Den 5 maj 1916 utfärdades med anledning av en framställning från bostadskommissionen en kungl. förordning om medling i vissa hyrestvister m. m. Den hyresreglering beträffande smålägenheter, som med denna förordning åsyftades, är helt och hållet beroende på frivillighet. Något tvång att anmäla hyresstegringar är icke stipulerat, ej heller hava de enligt förordningen upprättade kommunala hyresnämnderna makt att fastställa det hyresbelopp, de kunna finna skäligt. Den hyresvärd, som motsätter sig

¹ Uppgifter om hyresstegring å smålägenheter av enklare beskaffenhet hava icke erhållits.

hyresnämndens medlingsförslag, riskerar endast att nämnden offentliggör sitt förslag och på detta sätt så att säga brännmärker en i strid mot detta vidtagen hyresförhöjning.

Hyresnämnderna skulle samtidigt fungera såsom organ för bostadsförmedling, men även denna grundar sig helt och hållet på frivillighet. Bostadskommissionens förslag, som i övrigt följdes av Kungl. Maj:t, hade i denna punkt gått vida längre, i det att däri påyrkats föreskrift om skyldighet för hyresvärdar att anmäla inträffad hyresledighet och skedd uthyrning.

Mot att hyresregleringen grundades på frivillighet, hade socialstyrelsen haft att framställa viktiga erinringar. En till tvister mellan hyresvärdar och hyresgäster begränsad förlikningsverksamhet förmodade styrelsen ej skulle bli av någon större omfattning och betydelse. I måhända flertalet fall torde nämligen hyresökningen ej giva anledning till någon tvist — den uppsagda hyresgästen ser sig utan vidare om efter en annan lägenhet eller hyresvärden hyr omedelbart ut lägenheten åt ny hyresgäst. För att kunna utöva det vidsträckta inflytande på hyrespriserna, som måste åsyftas, syntes det därför styrelsen nödvändigt att utsträcka nämndernas reglerande verksamhet i förevarande avseende. De borde sålunda, utan att någon hyrestvist föreläge, äga att upptaga till behandling frågan om hyresstegring. Även framhöll styrelsen att det syntes på sina håll kunna förekomma sådana förhållanden, att nämnderna måste utrustas med en mer vittgående befogenhet i avseende å själva hyresregleringen. I likhet med vad som redan genomförts i England och Norge samt föreslagits i Danmark¹ skulle då nämnderna äga att träffa bindande beslut i fråga om hyrespriser.

Vid ett i Stockholm hållet opinionsmöte mot hyresstegringen den 22 maj 1916 — alltså efter utfärdandet av förordningen om hyresnämnder — framhölls i antagen resolution, att hyresnämnderna icke beklätts med tvångsmakt och att deras verksamhet byggs på det tillmötesgående, som kunde visas från husägarnas sida. Komme icke det tillmötesgående att visas, som erfordrades för ett tillfredsställande resultat av förlikningsnämndernas verksamhet, förväntade mötet att nämnderna liksom i andra länder förlänades större befogenhet att giva eftertryck åt det allmännas krav.

Med den erfarenhet, som nu föreligger från hyresnämndernas verksamhet, torde kunna påstås, att den åsyftade hyresregleringen blivit av ytterst ringa omfattning och betydelse. I svenska stadsförbundets tidskrift (årg. 1916, Nr 7) har publicerats resultatet av en enquête bland ordförandena i hyresnämnderna vid slutet av september förra året. Undersöknings-

¹ Sedermera föreskrivet i Danmark genom lag den 9 juni 1916.

materialet är mycket begränsat, beroende på att en del nämnder alltför sent trätt i funktion, och endast i Stockholms bägge hyresnämnder synes något nämnvärt antal fall av medling hava förevarit. Man finner att i Stockholm sammanlagt endast 169 anmälningar om hyrestvist handlagts och, såvitt av den publicerade statistiken framgår, ha i endast sex (6) fall av dessa förhandlingarna inför nämnden lett till någon nedsättning av hyresvärdens anspråk, varav i 2 fall genom jämkning under hand inför nämnden och i 4 fall enligt av nämnden framställt medlingsförslag, som antagits av bägge parterna. Därjämte har dock i 17 fall förlikning träffats mellan parterna, utan att nämnden alls behövt ingripa; resultatet i dessa fall anges icke.

I många fall (84) har den av hyresvärden begärda hyresökningen ansetts befogad och i några fall (6) hava de sökande återtagit sina anmälningar eller har (5 fall) hyresvärden ej kunnat åläggas personlig inställelse.

Granskar man särskilt de 23 fall, då medlingsförslag framställes, finner man att förslaget antagits av parterna i endast 6 fall, men förkastats i 17 fall, varav i 16 fall av hyresvärden.

Även om resultatet av nämndernas förlikningsverksamhet varit ringa eller så gott som intet, må icke förnekas att de haft betydelse i andra avseenden. Sålunda har sannolikt icke utan visst fog framhållits, att deras blotta tillvaro varit ägnad att verka dämpande på planerade hyresstegringar. Även har deras uppgift att förmedla uthyrningar av smålägenheter i vissa städer — Stockholm har icke tillagt sina hyresnämnder sådan uppgift — länt till gagn, om också i saknad av anmälningsplikt för hyresvärdarna förmedlingen icke kunnat taga någon större omfattning.

Med den akuta bostadsbrist, som nu står för dörren, kan emellertid befaras, att den nytta nämnderna kunnat göra, skall gå alldeles om intet. Hyresvärdarna torde under nu rådande förhållanden näppeligen genom nämndernas förefintlighet låta sig avskräcka från att vidtaga så stora hyresförhöjningar, som läget på hyresmarknaden synes motivera, och något nämnvärt antal anmälningar om lediga lägenheter kan icke väntas inlöpa, då lägenheterna äro så efterfrågade som nu.

Till förekommande av en hyresstegring, som skulle till det yttersta betunga de av dyrtiden hårt pressade mindre bemedlade folkklasserna, synes därför allt skäl föreligga att nu skrida till en utvidgning av nämndernas befogenheter och ett stärkande av deras ställning. Erfarenheten från de i våra nordiska grannländer inrättade hyresnämnderna synes också i hög grad tala för att denna väg beträdes. Såsom nyss omtalades, hade i dessa länder nämnderna beklättas med *makt att fastställa hyrespriserna*,

varvid skall tagas hänsyn till vad som är skäligen hyra under normala förhållanden med tillägg för stegring i omkostnader och räntor. I kommun, där hyresnämnd tillsatts, får hyran för smålägenheter icke höjas utan att nämnden givit sitt samtycke, en bestämmelse som givits retroaktiv verkan från visst datum. I Norge äger nämnden full frihet att efter objektiva grunder fastställa hyran, medan den i Danmark gjorts pliktig att samtycka till hyresökning, om hyresgästen på tillfrågan icke har något att invända mot ökningen. Dessa bestämmelser jämte en om skydd för hyresgäst mot uppsägning under viss tid efter det nämnden fattat sitt beslut voro de grundläggande i de lagar, som i Norge och Danmark utfärdades resp. 10 maj och 9 juni 1916 (bil. 1 och 2).

Sedermera har den norska lagen erhållit ett betydelsefullt komplement och en liknande tilläggsbestämmelse har föreslagits av den danska regeringen. I Norge begagnade sig en del husägare av sin rätt att uppsäga hyresgästerna, innan nämnden fått hand om ärendet, och ifrågasvarande lägenheter togos i besittning av industriella företag för deras arbetare eller apterades till andra ändamål än bostäder. Med anledning härav har i provisoriska förordningar av den 26 augusti och 10 november 1916 (bil. 3 och 4) bestämts, att hyresgäst icke kan med laga verkan uppsägas eller bostadslägenhet tagas i bruk för andra ändamål utan hyresnämnds samtycke. I Danmark hava åter hyresvärdarna begagnat sig av sin rätt att uppsäga före ärendets behandling i nämnd för att öva tvång på hyresgästerna att samtycka till hyresstegring. Till förhindrande härav har föreslagits, att uppsägning från hyresvärdens sida icke är giltig med mindre nämnden givit sitt samtycke, och detta skulle gälla såväl större som mindre lägenheter. Denna bestämmelse skulle äga retroaktiv verkan från dagen för lagförslagets framläggande för riksdagen (den 9 november 1916) i Köpenhamn med grannkommuner (där hyresnämnd redan finnes tillsatt), men kan på ansökan utsträckas till andra kommuner. Lagen här-
om (bil. 5) utfärdades den 22 december 1916.

Erfarenheterna från Norge och Danmark erhöles en sakkunnig belysning vid den bostadskongress, som i närvaro av representanter från våra grannländer hölls i Stockholm under dagarna 21—23 september 1916. Av här bilagda yttranden vid kongressen av sekr. R. Arnesen från Kristiania och overretsassessor Rasmussen från Köpenhamn (bil. 6 och 7) framgår, att hyresregleringen särskilt i Norge framkallat stor tillfredsställelse i vida kretsar. Även om givetvis icke den nya lagstiftningen väckt belåtenhet hos hyresvärdarna, så hava de dock i allmänhet lojalt och utan att yttra något mera högljutt klander ställt sig densamma till efterrättelse. Anmärkningsvärt är särskilt den norske representantens på-

pekande, att egentligen endast fastighetspekulanterna låtit förnimma missnöje. I Köpenhamn synas dock hyresgästerna icke hava varit fullt belåtna med lagen, något som uppenbarligen berott på, att, såsom nyss framhölls, hyresvärdarna medelst hot om uppsägning kunnat öva påtryckning på hyresgästerna för att genomdriva önskade hyresförhöjningar. I en gemensam framställning till inrikesministeriet från ordförandena i Köpenhamns hyresnämnder har påpekats, att denna brist i lagen till väsentlig del har gjort densamma verkningslös, och har påyrkats en lagändring i den riktning, som regeringen sedermera föreslagit för riksdagen (se ovan).

Att emellertid hyresregleringen haft en vida större effekt i grannländerna än hos oss, framgår av meddelade siffror. Den norske representanten vid bostadskongressen uppgav, att i Kristiania under de första 10 månaderna hyresnämnden handlagt c:a 600 ärenden och att i två tredjedelar av de intill juni 1916 behandlade fallen hyresnämnden vägrat tillstånd till hyresförhöjning. I Köpenhamn behandlade de nio där inrättade nämnderna under den första månaden tillsammans c:a 2,000 ärenden, varav enstaka rörde sig om hela kvarter i staden, och i allmänhet var den hyresstegring, vartill nämnderna lämnade sitt medgivande, mycket måttlig.

De erfarenheter, som gjorts i våra grannländer, torde vara ägnade att lämna en lämplig anvisning å de grunder, efter vilka en effektiv hyresreglering skulle kunna åvägabringas i vårt land. Först och främst synes det uppenbart, att en lagstiftning i ämnet bör rikta sig mot varje oskälig förhöjning av hyran i de lägenheter, varom fråga är, och att förhöjning icke bör kunna ske, utan att den reglerande myndigheten därtill lämnat sitt tillstånd.

För att ernå vederbörlig effekt bör ett sådant lagstadgande förenas med straffbestämmelser av lämplig skärpa.

I fråga om villkoren för myndighetens samtycke till begärd hyresförhöjning synes den norska lagstiftningen vara att föredraga framför den danska. Att, såsom i Danmark bestämts rörande smålägenheter, göra myndighetens rätt att nedsätta det av hyresvärden begärda beloppet beroende av framställd invändning från hyresgästens sida, kan lätteligen föranleda, att ett otillbörligt tvång övas från hyresvärdens sida. Av fruktan för att bliva skild från lägenheten kan nämligen hyresgästen förmås att samtycka till en hyresökning, som han eljest icke skulle hava funnit sig uti och som icke kan anses skälig. På grund härav har ock, såsom nyss nämndes, den danska lagen till väsentlig del blivit verkningslös. Härpå har man, såsom jämväl omnämnts, i det nyligen framlagda danska lagförslaget sökt råda bot genom bestämmelse, att hyresnämnds samtycke erfordras för varje uppsägning av hyresavtal och att nämnden vid prövning

härav »skal tage særligt Hensyn til, om der foreligger saaden Grund til Opsigelse, at denne maa siges at stemme med Billighed».

I Norge har hyresnämnden rätt att oberoende av hyresgästens förhållande till kravet å hyresförhöjning fastställa hyran till belopp som må anses skäligt. Emellertid har man även i Norge, såsom förut anförts, ansett sig behöva stipulera särskilt skydd mot uppsägning av hyresgäst. Enligt provisorisk förordning av den 26 augusti 1916 kan hyresgäst icke med laga verkan uppsägas, utan att hyresnämnd lämnat sitt samtycke. Sådant samtycke erfordras dock icke då hyresgäst försummat att erlægga avtalad hyra eller eljest gjort sig skyldig till »mislig forhold». Ytterligare har i en provisorisk förordning av den 10 november 1916 bestämts, att bostadslägenhet, som omfattas av lagen om hyresreglering, icke får tagas i bruk för affärsändamål o. dyl. utan hyresnämnds samtycke.

Huruvida ett förbud mot hyresförhöjning utan myndighets tillstånd bör kompletteras med föreskrift om att tillstånd erfordras även för uppsägning från hyresnämndens sida av hyresavtal i allmänhet, kan sättas i fråga. Uppenbart är emellertid, att, om myndighetens rätt att fastställa hyran göres oberoende av hyresgästens samtycke till begärd hyresförhöjning, icke samma trängande skäl föreligger för ett stadgande om tillstånd till uppsägning som därest lagstiftningen erhåller samma innehåll som i Danmark. I det förra fallet synes prövningsrätten i fråga om uppsägningar närmast avse att skydda mot uppsägning, som företages för att inreda lägenheten till annat ändamål än bostad. Det kan dock tänkas, att, om regleringen inskränkes till att omfatta exempelvis endast möblerade lägenheter, hyresvärdarna i stor omfattning skulle uppsäga sina hyresgäster och sedermera uthyra lägenheterna möblerade samt därigenom undandraga sig lagens tillämpning. Till förebyggande av en sådan eventualitet synes ett stadgande om tillstånd till uppsägning av hyresavtal vara lämpligt. Förbises må icke heller, att ett dylikt stadgande sätter den reglerande myndigheten i tillfälle att öva en vida mer ingående kontroll över hyresmarknaden, än därest allenast förbud stipulerades mot hyresförhöjning utan särskilt tillstånd. Givetvis bör dock härvid göras undantag för de fall, då hyresvärderna uppsäger avtalet på den grund att hyresrätten förverkats av sådan anledning, varom stadgas i hyreslagen, eller eljest uppsägning sker enligt särskild bestämmelse i samma lag,

Mot varje lagstiftning, som avser att reglera hyran, har invänts, att den redan nu starkt reducerade byggnadsverksamheten därigenom skulle ytterligare hämmas och bostadsbristen ökas. Begränsas emellertid regleringen till att endast gälla de fall, då förhöjning i förut avtalad hyra för en lägenhet begäres, synes denna invändning i det väsentliga icke

kunna göras gällande. En ytterligare garanti mot en skadlig inverkan å bostadsmarknaden får sökas i de regler, som fastställas för myndighetens prövning av hyresbeloppets storlek i varje särskilt fall. Härvid torde kunna tjäna till ledning de grunder, efter vilka sådan prövning bör ske enligt gällande förordning av den 5 maj 1916 om medling i vissa hyres tvister. Enligt denna förordning bör hyresnämnd söka utreda, i vad mån ökade utgifter för fastigheten (räntor, underhåll och andra omkostnader) skäligen giva fog för en hyresstegring. Härav torde följa, att höjda låneräntor, kostnader för omplacering eller förnyelse av lån, utgifter för reparationer och ombyggnader, ökade kostnader för underhåll m. m. böra till skäligt belopp inräknas i den hyresökning, som får krävas. Självfallet bör detsamma gälla om annan ersättning (för värme, belysning m. m.), som hyresgästen på grund av hyresavtalet är pliktig att utgiva.

Erinras må i detta sammanhang därom, att i Norge hyresnämnderna även givits befogenhet att *nedsetta* oskäligen hyra (efter förut skedd uppsägning av hyresavtalet). För nämndernas hyresreglerande verksamhet hava i grannländerna uppställts fullt objektiva normer, så att vid hyresbeloppets fixerande skall tagas till utgångspunkt vad som kan anses vara skälig hyra under normala förhållanden med tillägg för inträffad stegring i räntor och driftsomkostnader. För att icke hyresregleringen skall alltför hårt drabba fastigheter, som uppförts under rådande tid av abnormt stegrade material- och arbetspriser, har dock uttryckligen stadgats att hänsyn skall tagas till byggnadskostnaderna i fråga om hus, som börjat byggas efter den 1 augusti 1914. I Danmark hava därjämte lägenheter, som för första gången tagits i bruk efter det lagförslaget förelades riksdagen (den 10 april 1916), undantagits från lagens tillämpning.

I fråga om hyresregleringens omfattning torde den lämpligen böra begränsas till smålägenheter av samma storlek, som avses i gällande förordning om medling i vissa hyrestvister (högst fyra rum, kök däri inbegripet). Dock bör regleringen enligt förordnande av Konungen kunna utsträckas att omfatta även större lägenheter. Att utsträcka regleringen till möblerade lägenheter och enkelrum torde i regel icke vara lämpligt.

En viktig förutsättning för att ett förbud mot hyresförhöjning utan särskilt tillstånd skall kunna ernå önskad verkan, är att bestämmelsen härom gives retroaktiv verkan. Lämpligen torde kunna föreskrivas, att uppsägning från hyresvärdens sida, som skett viss tid före lagens utfärdande eller senare, är utan laga verkan, därest icke tillstånd lämnats av den reglerande myndigheten. Såväl i Norge som i Danmark har lagstiftningen givits retroaktiv karaktär.

Vad beträffar organisationen av de hyresreglerande myndigheterna och deras verksamhetssätt torde bestämmelserna härom i gällande förordning av medling i vissa hyrestvister m. m. i väsentliga delar kunna tjäna till ledning. Bland de ändringar, som kunna betingas av att hyresregleringen, på sätt ovan sagts, göres obligatorisk, må här endast nämnas, att antalet ledamöter i hyresnämnderna synes böra ökas med hänsyn till det utvidgade verksamhetsområdet samt att paritetisk representation av hyresvärdar och hyresgäster torde bliva erforderlig såsom en garanti för att de närmast berörda intressena bliva vederbörligen beaktade.

I samband med en revision av gällande förordning om medling i vissa hyrestvister synes slutligen även böra prövas, om icke den hyresförmedling, varom stadgas i § 10 av förordningen, bör göras mera effektiv. I den framställning, som föranledde förordningens utfärdande, hade statens bostadskommission föreslagit bostadsförmedling, grundad på skyldighet för hyresvärdarna att till hyresnämnden anmäla inträffad hyresledighet och skedd uthyrning av smålägenheter. Emellertid fann sig Kungl. Maj:t icke böra föreskriva annat än förmedling grundad på frivilliga anmälningar. Den erfarenhet som nu föreligger från hyresnämndernas verksamhet synes tala starkt för betydelsen av en mera omfattande bostadsförmedling och visar, att en sådan näppeligen kan komma till stånd utan anmälnings tvång, såsom föreslagits av bostadskommissionen. Skälen för en sådan anordning hava utförligt angivits av kommissionen och synas särskilt äga betydelse under nu rådande förhållanden, då allt större svårigheter yppas att anskaffa bostad, framför allt för mindre bemedlade familjer med många barn. Såsom kommissionen anfört, skulle ock hyresnämnderna beredas ett värdefullt stöd i sin hyresreglerande verksamhet genom den fortlöpande kännedom om hyresmarknaden, som erhålles med ledning av regelbundet inlöpande anmälningar om lediga lägenheter och skedda uthyrningar. Alla skäl synas därför tala för att vad bostadskommissionen härutinnan föreslagit blir i lagstiftningsväg genomfört.

Vad här ovan anförts skulle under vanliga förhållanden utmynna i en hemställan, att riksdagen ville besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte med beaktande av de i motionen framförda synpunkterna utarbета och för riksdagen framlägga de lagbestämmelser, som kunna befinnas erforderliga. Vid sådant förhållande skulle emellertid mer än ett år förflyta, innan en lagstiftning i ämnet komme till stånd, och all sannolikhet talar för att syftet med lagen därigenom skulle i väsentlig mån förfelas. Inför den bostadsbrist, som nu förefinnes, kan sannolikt väntas att från hyresvärdarnas sida kommer att framställas anspråk på en högst betydande hyresstegring till den stundande hösten och

en sådan skulle under ovan angivna förutsättning också kunna genomföras utan hinder av lagstiftningen. Att detta i många fall skulle medföra högst menliga följder, särskilt för de av dyrtiden redan hårt tryckta mindre bemedlade folkklasserna, torde knappast behöva framhållas. Omflyttningarnas antal skulle ökas och framkalla en mängd eljest onödiga kostnader, det ofta alltför ringa bostadsutrymme, varmed de mindre bemedlade förut måst nöja sig, skulle behöva ytterligare avknappas, svårigheterna att erlægga hyran skulle tillväxa och förorsaka vräkningar o. s. v. Även kan tänkas, att för staten skulle uppkomma stora kostnader genom nödvändigheten att träda emellan med hyresbidrag. Visserligen torde i många fall en mindre hyresökning icke kunna undvikas, beroende på stegrade ränte- och andra omkostnader. Men det kan ock befaras, att det rådande läget på bostadsmarknaden av ett stort antal hyresvärdar komne att utnyttjas till en oskäligen hyresstegring, vilken genom lämpliga lagbestämmelser skulle kunnat stävjas.

Vid sådant förhållande synes det vara av synnerligen stor vikt, att vägar utfinnas för att en lagstiftning i ämnet må komma till stånd med mindre tidsutdräkt än under vanliga förhållanden plägar krävas.

En möjlighet härtill torde erbjuda sig däruti, att riksdagen beslutar för sin del antaga en provisorisk lag, genom vilken Kungl. Maj:t — i likhet med vad som skett på andra, jämförliga områden under den rådande kristiden — bemyndigas utfärda de föreskrifter, som erfordras för att nå det i motionen angivna syftet.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen ville för sin del antaga följande

Lag om reglering av bostadshyror.

Med upphävande av vad i k. förordningen den 5 maj 1916 om medling i vissa hyrestvister m. m. stadgas förordnas som följer.

1 §.

Finnes vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, att hyror för bostadslägenheter stegras väsentligt över vad förhållandena påkalla, äge Konungen, där så prövas nödigt, i erforderlig omfattning förordna, att

sådan uppsägning av gällande hyresavtal angående bostadslägenhet, som från hyresvärdens sida skett högst två månader före förordnandets utfärdande eller senare, är utan laga verkan, därest icke tillstånd därtill lämnas av särskild för kommunen eller del därav tillsatt hyresnämnd, samt att vid nya hyresavtal angående bostadslägenheter viss av hyresnämnd bestämd hyra ej må överskridas.

Från förordnande, som ovan sägs, må Konungen medgiva de undantag, som kunna prövas skäligen.

2 §.

Tillstånd till uppsägning, varom i 1 § av denna lag sägs, erfordras dock icke, då hyresvärden på grund av vad i 3 kap. 21—24 §§ av lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom stadgas, är berättigad att uppsäga hyresavtalet.

3 §.

Vad i denna lag stadgas om hyra gäller även annan ersättning, som hyresgästen på grund av hyresavtalet är pliktig att utgiva.

4 §.

Prövas sådana förhållanden, som i 1 § av denna lag avses, vara för handen, äge Konungen ock i erforderlig omfattning förordna, att det skall åligga envar, som för egen eller annans räkning uthyr inom angivet område belägen bostadslägenhet eller del därav, att till kommunens hyresnämnd anmäla hyresledighets inträde och upphörande.

5 §.

Den som med vetskap därom att för kommun, där han äger eller innehar lägenhet, som i denna lag avses, av Konungen meddelats förordnande, som i 1 § sägs, uppsäger hyresavtal utan att tillstånd av hyresnämnd

enligt Konungens förordnande därtill erhållits eller vid nytt hyresavtal angående sådan lägenhet betingar sig högre hyra än hyresnämnd bestämt, straffes med böter från och med fem till och med tiotusen kronor, och vare uppsägningen eller det nya hyresavtalet utan laga verkan.

6 §.

Försunmar den, som enligt 4 § är skyldig att anmäla hyresledighets inträde eller upphörande, att fullgöra sådan anmälan eller lämnar han därvid mot bättre vetande oriktiga uppgifter, straffes med böter från och med fem till och med ettusen kronor.

7 §.

Den, som under den tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna lag, fortsätter samma förseelse, skall, då han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till de böter, som äro stadgade för sådan förseelse.

8 §.

Förseelse mot denna lag eller enligt densamma givna föreskrifter skall åtalas av allmän åklagare. Sådant åtal anhängiggöres i stad hos polisdомstol, därest särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol samt å landet vid allmän domstol. Om klagan öfver domstols eller poliskammares beslut i dessa mål gälle vad i allmänhet angående besvär i brottmål finnes förordnat.

9 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

10 §.

Konungen äge meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpning av denna lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk författningssamling och gäller till och med den 30 april 1918.

Jag tillåter mig hemställa, att vederbörande utskott ville vidtaga de ändringar och jämkningar i förslaget, som kunna anses vara nödiga.

Stockholm den 26 januari 1917.

Jakob Pettersson.

Bilagorna till denna motion äro lika med dem, som äro fogade till nr 47 i 1:a kammaren av herr von Koch.
